



Kohalike omavalitsuste (KOV) kultuurijuhtide arenguprogramm

Taust

Haldusreformi tulemusel muutus omavalitsusüksuste arv, nende pindala ja elanike hulk.

See tõi kaasa erinevate valdkondade juhtimise professionaliseerumise ja kaetuse spetsialistidega. Enamikes omavalitsustes on peale reformi tööal kultuurivaldkonna (või liidetud tegevused) eest vastutav spetsialist.

KOV teenistujate töö on muutumas keerulisemaks, kompetentsid (ja nende arendamine) üha olulisem. Vajalik on töötajatele vajalike lisapädevuste pakkumine pideva täiendkoolituse raames integreerides erialase ettevalmistamise valdkonnas toimuvate arengutega ([Rahandusministeeriumi raport](#))

Täpsema koolitusvajaduse kultuurivaldkonnas tõi välja Rahandusministeeriumi tellitud uuring „[KOV kompetentside põhise koolitusvajaduse hindamise metoodika ja analüüs](#)“.

Riigi tasandil on eesmärk kujundada süsteemne koordineeritud lähenemine KOV valdkonna koolitus- ja arendustegevuste kavandamiseks. Üldkompetentside teemaga tegeleb Riigi Tugiteenuste Keskus, valdkondlike kompetentside arendamise eest hoolitseb vastav ministeerium, KOV üldiste kompetentsidega tegelevad KOV-d ja kogu KOV töötajate koolitust kureerib Eesti Linnade ja Valdade Liit (ELVL).

Eesti Rahvakultuuri Keskus koostöös Kultuuriministeeriumiga algatas 2023. aastal

Kohaliku omavalitsuse kultuurijuhtide arenguprogrammi, mille tänaseks on läbinud 48 omavalitsuse kultuurivaldkonna juhti (abivallavanem, kultuuriametnik, kultuurinõunik, kultuurispetsialist).

Arenguprogrammi eesmärk on toetada ja jõustada kohaliku omavalitsuse kultuurivaldkonna juhtimise ja koostöövõrgustike arengut.

Sihtrühm: kohalike omavalitsuste kultuurivaldkonna juhid (abivallavanem, kultuuriametnik, kultuurinõunik, kultuurispetsialist jt valdkonna eest vastutajad) ja maakondlike arendusorganisatsioonide (MAROD) esindajad.

Arenguprogrammi tulemus

Programmi tulemusena on osalejatel lahti mõtestatud väljakutsed kultuurivaldkonnas. Samuti on määratletud nende olulisus ja võimalikud lahendused. Igal osalejal valmib programmi raames konkreetne tema omavalitsust puudutav arenguülesanne, milleks on *Kultuuriteenuste arendamine kohalikul tasandil*. See on aluseks muudatusteks oma töö korraldamisel kultuurivaldkonna juhtimisel.

Programmis osalejad kujundavad ja tugevdavad ka valdkonna koostöövõrgustikku nii teiste programmis osalejate kui programmi koolitajate näol.

Programmi ülesehitus:

Programmi maht on

104 akadeemilist tundi (tund = 45 min)

Sellest 72 tundi auditoorset tööd (9 päeva); 8 tundi õppekäiguks ja 24 tundi iseseisvat tööd.

Korraldus: kaks üle - Eestilist gruppi: esimene 2025.a I poolaastal Põhja-Eestis (nt Tallinnas ja Rakveres); teine 2025 II poolaastal Lõuna-Eestis (nt Viljandis ja Tartus). Ühe grupi suurus 20 inimest.

Õpingute alustamise tingimused: lühike motivatsioonikiri, kus kirjeldatakse oma ootusi arenguprogrammile.

Sisu:

Programm koosneb kuuest omavahel seostatud teemaplokist, kus lühiloengud vahelduvad seminari vormis toimuvate aruteludega inspireerivate praktikate näitel. Õppepäevade ajakavas on teemad omavahel tervikuks ühendatud, esindatud on nii riigi ametnike kui KOV praktikute seisukohad.

1. Kultuuriministeeriumi roll seadusandliku baasi loomisel, kultuuripoliitika kujundamisel ja rahastamisel (15 tundi)

Kultuuri arengukava 2030 – üldeesmärk ja tegevussuunad. Lahendamist vajavad väljakutsed riigi ja kohalike omavalitsuste koostöös (kultuuri kättesaadavus ja ligipääsetavus, digi- ja rohepööre, disain ja innovatsioon, loomemajandus, juhendajate ja eestvedajate väärtustamine jm).

Valdkonnad – **arhitektuur** (ruumiotsuste kujundamise põhimõtted; riigi roll ruumiloomes, suhted KOV-de kui partneritega), **etenduskunstid** (viimaste aastate teatrite suundumused Eestis, noortele suunatud tegevused, toetusmeede Teater Maal, taristu (kultuurikeskused) ruumiline ja tehniline valmisolek teatrite vastuvõtuks), **film ja kinolevi** (audiovisuaalse kirjaoskuse arendamine, väärtfilmikinode ja väiksemate kinosaalide tegevus ning maakinode tehniline võimekus), **helikunst** (vajaliku taristu väljaarendamine maakondades, järelkasv ja kvaliteet - talendid, muusikakoolide olulisus, kontsertteenuse osutamise võimalikkus KOVidesse), **kirjandus** (loomepalgad, lastekirjanduse keskuse tegevus, milliseid teavikuid soetada jm aktuaalsed teemad) **kunst** (avalikud ehitised ja kunsti soetamine, professionaalsete näituseasutuste taristu arendamine, kunstinäituste vahendamine, kuraatorlus KOV-s, residentuurid), **kultuuriline mitmekesisus** (rahvusvähemuste kultuurielu, kaasamine, uued kultuuriteenused), **muinsuskaitse** (ehitismälestised, pühapaigad, seos turismiga), **muuseumid** (riigimuuseumid, eramuuseumid, MUIS-muuseumikogude digiteerimine), **raamatukogud** (rahvaraamatukogud kui atraktiivsed, inspireerivad ja ühistegevust soodustavad kultuuriasutused).

Iga valdkonna juures puudutatakse õiguslikku raami (alavaldkonna seadusandlust, juhul, kui see on olemas) ja riiklikke toetusmeetmeid. Eraldi käsitletakse **Kultuurirahastuse** toetusmeetmeid.

Valdkondade ülesed teemad: autoriõigus, andmekaitsega seonduv, avalike ürituste korraldamine (load jms)

Koolitajad: Kultuuriministeerium (tagasipeegeldus praktikutelt)

2. Kultuuri roll kohalike elanike heaolus (8 tundi)

KOV poliitika ja KOV kultuurivaldkond Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi vaates (kultuuri osakaal KOV eelarvetes. KOV kultuuriteenuste hindamine – portaali Minuomavalitsus)

Kohaliku kultuuripoliitika kujundamine (kultuurivaldkonna arenguks vajaliku taristu olemasolu ja kultuuriteenuste kättesaadavuse võrgustiku loomine. Kultuurikorraldusega seonduvad erinevad tasandid (volikogu, valitsus, hallatavad asutused, vabasektor).

KOV-i ja kohalike elanike koostöö ehk kogukonnakeskne valitsemisviis

Koolitajad: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Siseministeerium, era

3. Kultuurivaldkonna juhtimine (21 tundi + 8 t lõputööde esitlus)

Muutuste kavandamine, trendide ja kohalike oludega arvestamine kultuurivaldkonna juhtimisel. Strateegiline planeerimine, andmeanalüüs, disainmõtlemine sh teenusedisain, kommunikatsioon, arengukava koostamine, kultuuriprotsesside mõju hindamine.

KOVide kultuurialane koostöö maakonnas, piirkonnas, rahvusvahelisel tasandil. KOV ühistegevus maakonna või piirkonna tasandil (märgilised sündmused jms).

Koolitajad: Kultuuriministeerium, era, praktikud

4. Kultuurivaldkonna seotus teiste valdkondadega (ettevõtlus, turism, haridus, noorsootöö, sotsiaaltöö, sport, keskkond) Kultuur, loovus ja regionaalne areng (8t)

Koolitajad: Haridus- ja Teadusministeerium, Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus, era

5. Rahvakultuur (8 tundi)

Rahvakultuur kui kultuuris osalemise võimalus (asutuste ja organisatsioonide võrgustikud, UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsioon, Laulu- ja tantsupeoliikumine ja selle jätkusuutlikkuse kindlustamine, piirkondlikud eripärad, kultuuriruumid jne)

Koolitajad: Kultuuriministeerium, Eesti Rahvakultuuri Keskus, Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA

6. Kultuuriuuringud, kultuuride vaheline kommunikatsioon (4 tundi)

Koolitajad: Kultuuriministeerium, Tallinna Ülikool

7. Kultuurikorralduse hästitoimivad maakondlikud ja omavalitsus-põhiseid mudelid (õppekäik omavalitsusse) (8 tundi)

Koolitajad: praktikud

Õpiväljundid: kursuse läbinu

- on kursis Eesti kultuurieluga selle valdkondlikus mitmekesisuses
- oskab välja selgitada kohalike elanike ootused kultuuritegevusele
- analüüsib oma paikkonna kultuurisituatsiooni
- planeerib kultuurivaldkonna tegevusi
- tunneb kultuurivaldkonna õiguslikke ja finantseerimise aluseid
- teab valdkonnas kehtivaid kvalifikatsiooninõudeid ja loob kultuuriasutuste töötajatele

professionaalset arengut toetava keskkonna

- arvestab oma tegevuses eesti keelest erineva emakeelega inimeste vajadustega

Lisaks:

Õppekäik Põhjamaadesse kultuurikorralduse alaste praktikate tundmaõppimiseks ja koostöövõrkude arendamiseks (6 päeva 2025). Projektitaotlus Põhja- ja Baltimaade avaliku halduse mobiilsusprogrammi.

Arenguprogrammi väljatöötamise töögrupp:

Kalle Vister, Urve Gromov, Eeva Kumberg, Piret Koorep (Eesti Rahvakultuuri Keskus); Karin Närep, Eino Pedanik, Mihkel Kaevats, Katre Väli (Kultuuriministeerium); Kädi Koppe (Eesti Linnade ja Valdade Liit); Krista Dreger (Pirita Vaba Aja Keskus); Reet Suurkask (Eesti Rahvamajade Ühing), Evelyn Härm (Viljandi Vallavalitsus).